ДУА “Міёрская сярэдняя школа № 2”

Інтэлектуальна-пазнавальная гульня “Шукальнікі скарбаў”

Складальнік: Сушко В. І.

Тэма: “Шукальнікі скарбаў”.

Мэты: у гульнёвай форме пашырыць веды вучняў пра гісторыю, літаратуру і культуру Беларусі; фарміраваць уменне працаваць у камандзе; выхоўваць пачуццё любові і павагі да сваёй Радзімы.

Форма правядзення: інтэлектуальна-пазнавальная гульня.

Абсталяванне: правілы гульні на лістах для каманд-удзельніц; 5 пранумараваных куфараў для заданняў і адзін з прызамі; карта-шыфр, падзеленая на 5 частак (4 экзэмпляры) і адна цэлая; карткі з дадатковымі заданнямі для каманд; ключы для шыфра (4 экзэмпляры); сцікеры з прозвішчамі вучняў; смайлікі для рэфлексіі; карткі з заданнямі па тэмах гульні; памятка “Правілы работы ў групах”.

Ход мерапрыемства

1. Уводзіны ў гульню:

   а) Уступнае слова настаўніка:

   Добры дзень! Вітаю ўдзельнікаў нашай інтэлектуальнай гульні “Шукальнікі скарбаў”. Наша Радзіма – цудоўная і загадкавая краіна, што мае багатую гісторыю і мноства таямніц. Вось і нам сёння трэба адкрыць такую таямніцу. А зрабіць мы гэта зможам адкрываючы куфры з заданнямі. Кожны куфар мае сваю тэму. У якім парадку будзем адкрываць куфры выбіраць будзеце вы. За правільна выкананае заданне вы атрымаеце частку шыфра. Калі каманда не зусім правільна выканае асноўнае заданне, то камандзе будзе прапанавана дадтковае. А вось ключы да шыфра змогуць у канцы гульні атрымаць капітаны каманд.

   Будзьце дзейнымі лідарамі, пакажыце свае веды і ўменні па прадмеце.

   б) Знаёмства вучняў з правіламі гульні.

   А яшчэ я папрашу вас прытрымлівацца “Правіл работы ў групе”, якія знаходзяцца ў вас на сталах. (*Дадатак А*) Больш не будзем марнаваць час. Мы пачынаем! Каманда чырвоных мае права выбраць куфар першай.

2. Асноўная частка.

   а) КУФАР “МОВА”.

<u>Асноўнае заданне “Карэктар”.</u>

Каманды павінны адшукаць памылкі ў словах і выправіць іх.

Ледзве, больш-меньш, кудысці, куды-небуць, натта, усміхаўся ілжыва, бяследна, бязшумна, бадай что, дамой.

<u>*Адказ:*</u> ледз**<u>ь</u>**ве, больш-ме**<u>нш</u>**, кудыс**<u>ь</u>**ці, куды-небу**<u>дз</u>**ь, на**<u>д</u>**та, усміхаўся **__**лжыва, бяс**<u>с</u>**ледна, бя**<u>с</u>**шумна, бадай **<u>ш</u>**то, дамо**<u>ў</u>**.

<u>Дадатковае заданне “Рэбусы”.</u>

Разгадаць рэбусы. У іх схаваліся прыслоўі. (*Дадатак Б*)

<u>*Адказ:*</u> што, мякка, важна, вечна, рана, ужо, весела, там, чыста, далёка

б) КУФАР “ЛІТАРАТУРА”

<u>Асноўнае заданне “Фотатэст”</u>

Суаднясіце: фота – імя – твор. (*Дадатак В*)

<u>*Адказы:*</u> 1 – Скарына – В; 2 – Колас – Е, 3 – Багдановіч – З, 4 – Купала – А, 5 – Быкаў – І, 6 – Вярцінскі – Г, 7 – Гілевіч – Ж, 8 – Лось – Б, 9 – Бічэль – Д.

<u>Дадатковае заданне “Паўсталі ў бронзе”</u>

Адгадайце, каму ўстаноўлены помнік. (*Дадатак Г*)

<u>*Адказы:*</u> 1 – Багдановіч, 2 – Колас, 3 – Скарына, 4 – Купала, 5 – Еўфрасіння Полацкая, 6 – Усяслаў Чарадзей.

Фізкультхвілінка “Нітка поспеху”

в) КУФАР “СКАРЫНА”

<u>Асноўнае заданне “Віктарына”</u>

1. У якім горадзе нарадзіўся Ф. Скарына? *(Полацк)*
2. Якім чынам Зала Сарака, што знаходзіцца ў Падуанскім універсітэце, звязана з імем Францыска Скарыны? *(змешчаны партрэт, як знакамітага выпускніка)*
3. На якую эпоху прыпадае дзейнасць Ф. Скарыны? *(Адраджэнне, або Рэнесанс)*
4. Якая кніга Бібліі была выдадзена першай Францыскам Скарынам? *(“Псалтыр”)*
5. Што выяўлена на так званым “гербе Скарыны”? *(Сонца маладзіковае)*

<u>Дадатковае заданне</u>

Размясціце ў адпаведным парадку асноўныя этапы, якія пераадолела кніга. (*Дадатак Д*)

<u>*Адказ:*</u> Вузялковае пісьмо, пісьмо ў малюнках, каменыя пліткі (камень), гліняныя дошчачкі, папірус (бяроста), пергамент, рукапісныя кнігі, друкаваныя кнігі, электронныя кнігі.

г) КУФАР “ФАЛЬКЛОР”

Асноўнае заданне “Адгадкі на стале”

Рэчы-адгадкі знаходзяцца ў вас на картках, што на стале, патрэбна як мага хутчэй адгадаць і падняць угору руку, трымаючы малюнак з рэччу-адказам. (*Дадатак Е*)

Пытанні да конкурса

1. Стаіць дуб, а пад дубам дзеці. *(Бульба)*
2. Што за дрэва, што ўдзень па адным лістку асыпаецца? *(Каляндар)*
3. Усіх апранае, а сама голая. *(Іголка)*
4. Мыш у нары, а хвост на двары. *(Цыбуля)*
5. Худ канёк, а ўсё возера выпіў. *(Лыжка)*
6. Ляжыць палец, а ўнутры сэрца. *(Аловак)*
7. Твар пахучы, хвост калючы. *(Ружа)*
8. Новая пасудзіна, а ўся ў дзірках. *(Рэшата)*
9. Не разаб’еш гаршочак – не з’ясі і кашы. *(Арэх)*
10. Што за конік у сядле, ногі – за вушамі? *(Акуляры)*

Дадатковае заданне “Збяры пазлы”

Якія прыказкі рассыпаліся на часткі? Суаднясіці змест першага і другога слупкоў.

Хто чужога не шкадуе…	так і адзавецца.
Кінь перад сабою…	ды свой розум май.
У людзей пытай…	знойдзеш за сабою.
Як гукнеш…	той свайго не мае.

д) КУФАР “БЕЛАРУСЬ”

Асноўнае заданне “Крыжаванка”

Вучні павінны разгадаць крыжаванку (*Дадатак Ж*).
Адказы: *Дадатак З*

Дадатковае заданне “Фотакалаж”

Назваць помнік і месца знахожання (*Дадатак І*)
Адказы: 1 – Брэсцкая крэпасць, г. Брэст; 2 – помнік “Ў”, г. Полацк; 3 – Сафійскі сабор, г. Полацк; 4 – Мірскі замак, пас. Мір Гродзенская вобл.; 5 – Каложская царква, г. Гродна; 6 – Касцёл Унебаўзяцця Дзевы Марыі, г. Міёры; 7 – плошча Перамогі, г. Мінск; 8 – комплекс Хатынь, Мінская вобл.; 9 – мемарыяльны комплекс “Кацюша”, г. Орша; 10 – М. Шагал, г. Віцебск; 11 – памятная дошка Я. А. Томка, г. Міёры; 12 – комплекс “Востраў слёз” (“Востраў мужнасці і суму”), г. Мінск.

е) КОНКУРС КАПІТАНАЎ “ВЕРУ – НЕ ВЕРУ”.

Капітанам па чарзе чытаюцца сцвярджэнні. Павінны даць адказ, калі згодны з сцвярджэннем “Веру”, калі не – “Не веру”.

<u>Сцвярджэнні</u>

1. Усіх часцін мовы 10. *(Веру)*
2. Слова “дзве” пішацца з мяккім знакам. *(Не веру)*
3. Галосных гукаў 6. *(Веру)*
4. Дапаўненне адказвае на пытанні ўскосных склонаў. *(Веру)*
5. У слове “дзверы” аднолькавая колькасць гукаў і літар. *(Не веру)*
6. Гук **Р** санорны. *(Веру)*
7. Марфалогія – гэта раздзел навукі аб мове, у якім вывучаюцца словы як часціны мовы. *(Веру)*
8. Канчатак – гэта зменная частка слова. *(Веру)*
9. Прыназоўнік, злучнік, часціца – самастойныя часціны мовы. *(Не веру)*
10. “Збіраючы”, “прачытаўшы” – дзеепрыслоўі. *(Веру)*
11. Назоўнік “дзверы” мае і адзіночны, і множны лік. *(Не веру)*
12. Адпаведнікам да рускага назоўніка “клюква” з’яўляецца слова “ажына”. *(Не веру)*
13. У прыметніках множнага ліку вызначаецца род. *(Не веру)*
14. Дзеепрыметнік – нязменная форма дзеяслова. *(Не веру)*
15. Прыметнікі ў тэкстах служаць для яркага і вобразнага апісання прадметаў. *(Веру)*
16. Словы “спіна́”, “ма́лы”, “ста́ры” вымаўляюцца так. *(Не веру)*
17. Акалічнасць адказвае на пытанні як? дзе? куды? *(Веру)*
18. Лічэбнік спалучаецца з назоўнікам. *(Веру)*
19. Слова “булён” пішацца з мяккім знакам. *(Не веру)*
20. Слова “клоўн” пішацца з Ў. *(Веру)*
21. У слове “ясень” 5 літар, 5 гукаў. *(Не веру)*
22. У сказе “Люты – апошні месяц зімы” назоўнік “месяц” з’яўляецца выказнікам. *(Веру)*
23. У слове “далёка” А з’яўляецца канчаткам. *(Не веру)*
24. Прыметнік “хатынскі” пішацца з мяккім знакам. *(Не веру)*
25. Зваротак з’яўляецца членам сказа. *(Не веру)*
26. Фанетыка вывучае гукі, а арфаграфія – правапіс слоў. *(Веру)*
27. “Радзіма”, “Бацькаўшчына”, “Айчына” – амонімы. *(Не веру)*
28. “Боль, надпіс, палын, медаль” – назоўнікі жаночага роду. *(Не веру)*

ж) расшыфроўка шыфраграм, пошук куфара са скарбам.

3. Заключная частка.
   а) узнагарода вучняў;
   б) музычны падарунак прысутным;
   в) рэфлексія: вучні пакідваюць сцікер на выяве смайліка ў адпаведнасці са сваім адчуваннем.

“Правілы работы ў групе”

1. Паважай свайго таварыша.
2. Умей кожнага выслухаць, не перабіваючы.
3. Размаўляй у паўголаса.
4. Не саромейцеся выказаць сваё меркаванне.
5. Кожная версія абмяркоўваецца ў групе і прымаецца агульнае рашэнне.
6. Усе працуюць на агульны вынік.

ДАДАТАК Б

Ш = Т	С = КК	Т = ЖН
Ж = ЧН	К = Н	‘ + О
” +	321 + А	”
, Б = Ч +	, О = А	Д 2 1 Ё 3 2

ДАДАТАК В

Партрэты	Творы
1	**А)** Паміж пустак, балот беларускай зямлі, На ўзбярэжжы ракі шумнацечнай Дрэмле памятка дзен, што ў нябыт уцяклі, – Ўдзірванелы курган векавечны. Дуб галлё распусціў каранасты над ім. Сухазелле у грудзі ўпілося…
2	**Б)** Паходамі, зброяй занятыя, Справай ваеннай пары, Былі яны проста дзяўчатамі, Што там ні гавары. Пужаліся свісту міны, Чужых незычлівых вачэй, А гінулі — як мужчыны, Абняўшы зямлю ямчэй.
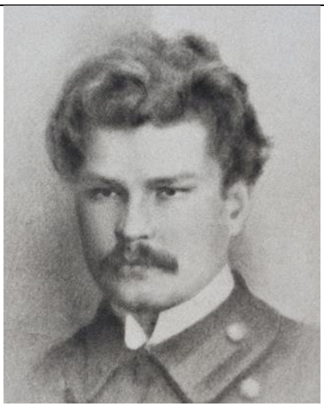 3	**В)** Як звяры, што блукаюць у пушчы, ад нараджэння ведаюць сховы свае, як птушкі, што лётаюць у паветры, помняць гнёзды свае, як рыбы, што плаваюць у моры і ў рэках, чуюць віры свае і як пчолы бароняць вуллі свае – гэтак і людзі да месца, дзе нарадзіліся і ўзгадаваны ў Бозе, вялікую ласку маюць.
4	**Г)** Вы бачылі лес, дзе прагал скразны? Скажыце, вы бачылі бор той, дзе кожнай другой няма сасны ці сама меней — чацвёртай? Тое ж было з народам маім. Сякера ваеннай навалы прайшлася бязлітасна па ім, і — прагалы, прагалы.

Партрэты	Творы
5	**Д)** Я чула пяшчотнае, шчырасці поўнае, маё, беларускае, роднае, кроўнае, такое раптоўнае, такое чароўнае.
6	**Е)** Ён быў настаўнікам, суддзёю, Калі, бывала, між сабою Паспораць дзеткі ці паб’юцца, Дык да каго тады звярнуцца, Як не да дзяцькі, да Антося?
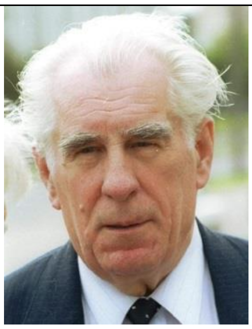 **7**	**Ж)** Жаль, і горыч, і боль Мне душу працінае: Як жа позна, Як позна — любімыя дзеці — Мы няўдзячнасць сваю Разумець пачынаем...
8	**З)** Па-над белым пухам вішняў, Быццам сіні аганёк, Б’ецца, ўецца шпаркі, лёгкі Сінякрылы матылёк. Навакол усё паветра Ў струнах сонца залатых, – Ён дрыжачымі крыламі Звоніць ледзьве чутна ў іх.
9	**І)** Шаснаццаць страшных, нясцерпных год штогадзінным болем адмералі свой лік у матчыным сэрцы. Шаснаццаць год чакання, надзей, незабыўнага трывожнага спадзявання. Часам прыходзілі пісьмы ў розных канвертах і з зусім аднолькавым зместам: радавы Сподак Васіль Іванавіч у спісах забітых і прапаўшых без вестак не значыцца.

1

2

3

4

5

6

Вузялковае пісьмо 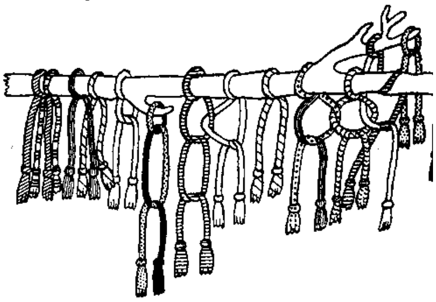	**Пісьмо ў малюнках** 	**Каменныя пліты (камень)**
Гліняныя дошчачкі 	**Папірус. Бяроста** 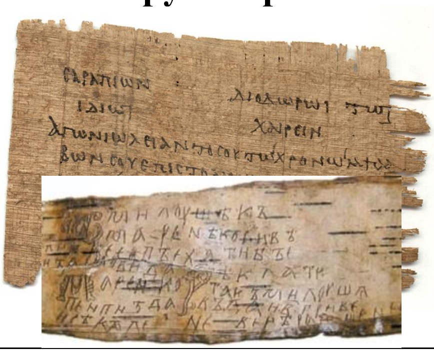	**Пергамент**
Рукапісныя кнігі 	**Друкаваныя кнігі** 	**Электронныя кнігі** 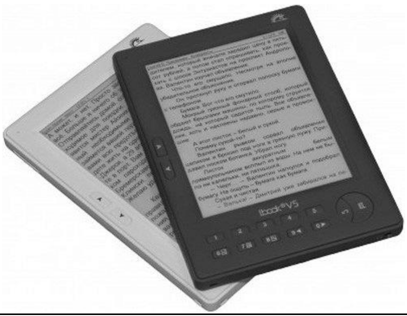

	September 1 August 31
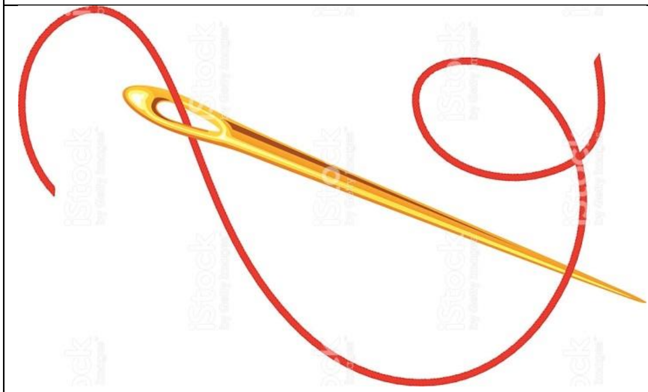	
	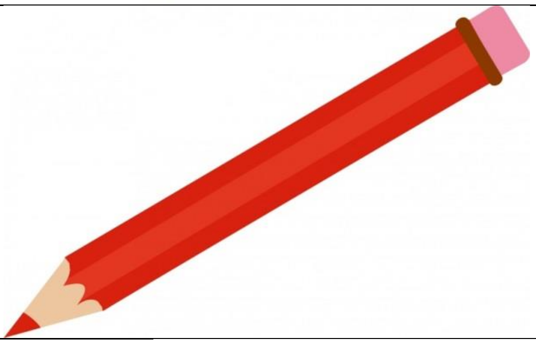
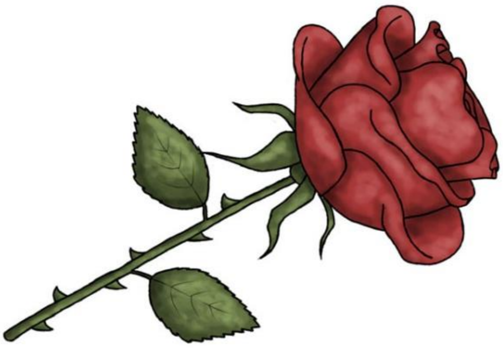	

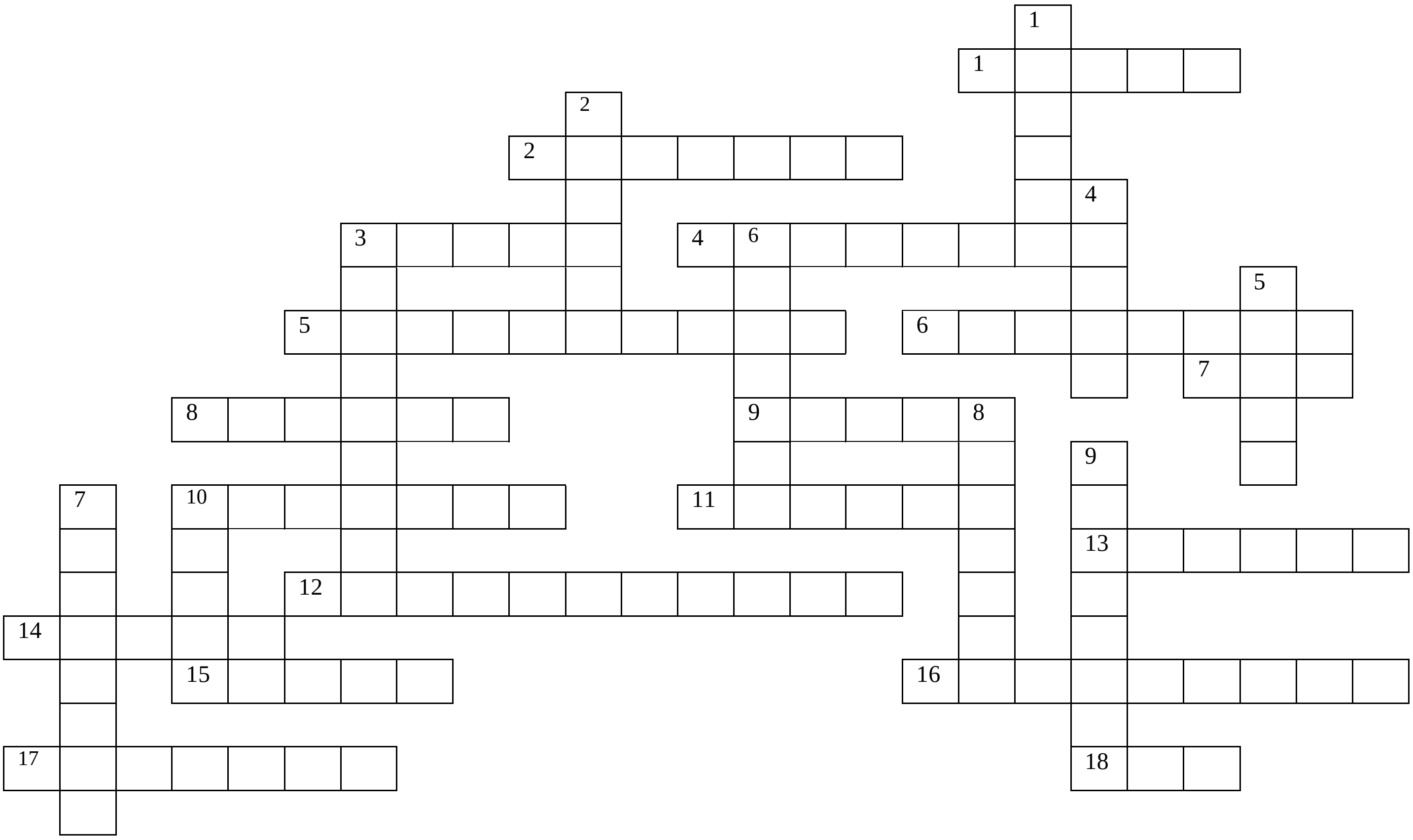

Па гарызанталі: 1. Прозвішча майстра-ювеліра, які зрабіў крыж на заказ Ефрасінні Полацкай. 2. Прозвішча саліста вядомага ансамбля “Песняры”. 3. Імя славянскага бога грому і маланкі. 4. Назва першых лялечных тэатраў на Беларусі. 5. Беларускі пісьменнік, аўтар апавядання “Нямоглы бацька”. 6. Ягады, якія можна збіраць вясной з-пад снегу. У нашым горадзе восенню ладзіцца свята, звязанае з імі і жураўлямі. 7. Галоўнае прыроднае багацце нашай краіны. 8. Прыток Заходняй Дзвіны, бярэ пачатак у Літве, працякае праз Міёрскі раён. 9. Беларускі горад, у якім ў XVIII ст. выраблялiся сусветна вядомыя паясы. 10. Народнае свята, у якое існуе звычай скакаць праз вогнішча і пускаць вянкі па вадзе. 11. Слуцк узнік на рацэ Случ, а Віцебск – на … 12. Галоўны закон Рэспублікі Беларусь. 13. Другі па велічыні горад Беларусі. 14. Возера, якое ў нас называюць «Беларускім морам». 15. Дрэва, самае распаўсюджанае ў Беларусі. 16. Назва старажытнага свята, прысвечанага праводзінам зімы і сустрэчы вясны. 17. Самы знакаміты вакальна-інструментальны ансамбль Беларусі. 18. Дрэва самае даўгавечнае ў беларускіх лясах.

Па вертыкалі: 1. Горад, у якім знаходзяцца мошчы Еўфрасінні Полацкай. 2. Рэч, якая займала важнае месца ў народных звычаях і абрадах. На Вадохрышча ёй упрыгожвалі ледзяны крыж, на Сёмуху ахвяравалі бярозе, на зажынках ахінали сноп у куце хаты. 3. Свецкае імя Еўфрасінні Полацкай. 4. Вядомы беларускі і французскі мастака – ураджэнец Віцебшчыны. 5. Самая вялікая рака нашай рэспублікі. 6. Аўтар вядомага музычнага твора – паланеза “Развітанне з Радзімай”. 7. Полацкі князь, яго ўнучкай была Еўфрасіння Полацкая. 8. Беларускі пісьменнік, псеўданім якога з'яўляецца пякучай раслінай. 9. Першы беларускі князь у X ст. 10. Аўтар радкоў “мой родны кут, як ты мне мілы…”

ДАДАТАК 3

																		1П						
																	1Б	О	Г	Ш	А			
										2Р								Л						
									2М	У	Л	Я	В	І	Н			А						
										Ч								Ц	4Ш					
						3П	Я	Р	У	Н		4Б	6А	Т	Л	Е	Й	К	А					
						Р				І			Г						Г			5Д		
					5К	А	Р	А	Т	К	Е	В	І	Ч		6Ж	У	Р	А	В	І	Н	Ы	
						Д							Н						Л		7Л	Е	С	
			8Д	З	І	С	Н	А					9С	Л	У	Ц	8К					П		
						Л							К				Р		9Р			Р		
	7Ч		10К	У	П	А	Л	Л	Е			11В	І	Ц	Ь	Б	А		А					
	А		О			В											П		13Г	О	М	Е	Л	Ь
	Р		Л		12К	А	Н	С	Т	Ы	Т	У	Ц	Ы	Я		І		В					
14Н	А	Р	А	Ч													В		А					
	Д		15С	А	С	Н	А									16М	А	С	Л	Е	Н	І	Ц	А
	З																		О					
17П	Е	С	Н	Я	Р	Ы													18Д	У	Б			
	Й																							

ДАДАТАК І

1	2	3
4	5	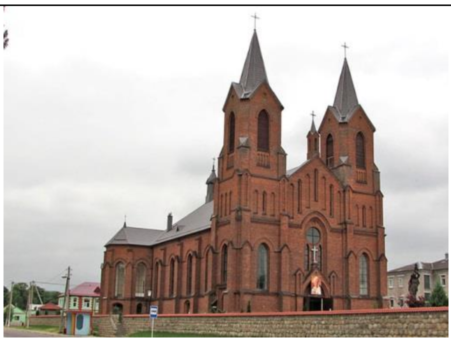 6

  7	 **8**	 **9**
 10	 **11**	 **12**

КАРТА-ШЫФР ГУЛЬНІ

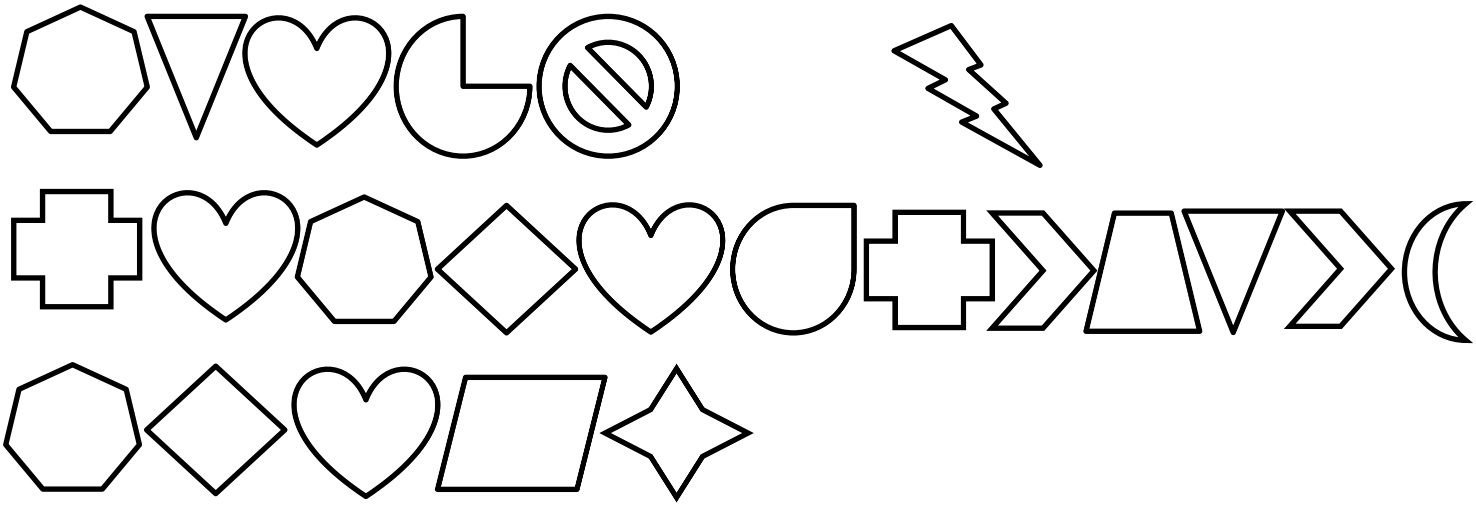

Адказ: Скарб у настаўніцкім стале.

КАРТКІ-КЛЮЧЫ

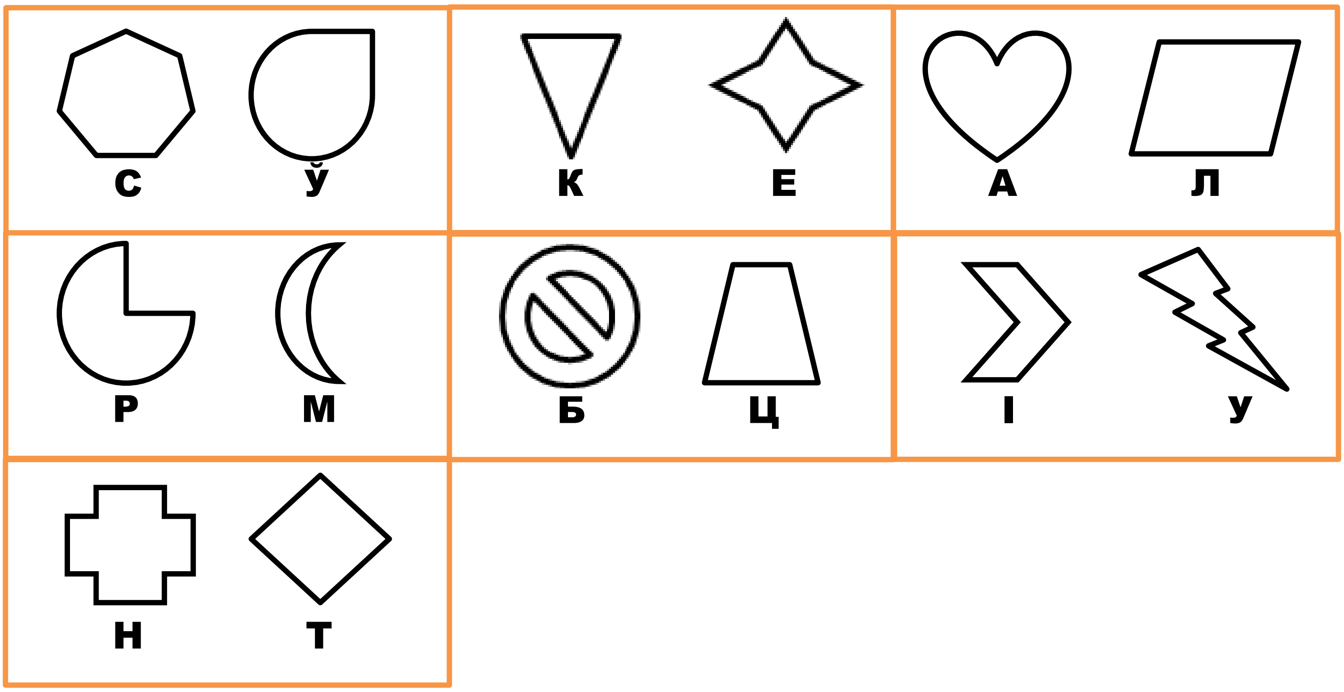

Літаратура

1. “Беларуская мова і літаратура ў школе”, № 3, 2017 г. – с. 56
2. “Беларуская мова і літаратура ў школе”, № 4, 2017 г. – с. 60
3. “Беларуская мова і літаратура ў школе”, № 4, 2017 г. – с. 63
4. “Беларуская мова і літаратура ў школе”, № 1, 2015 г. – с. 64
5. “Беларуская мова і літаратура ў школе”, № 9, 2017 г. – с. 58
6. “Беларуская мова і літаратура ў школе”, № 8, 2017 г. – с. 61
7. “Беларуская мова і літаратура ў школе”, № 7, 2015 г. – с. 34